

Osebni dohodki odvisni od našega dela

Naša opredelitev:

poskušamo zadržati stimulativne osebne dohodke, katere pa bomo lahko dosegli edino le s prizadevnim delom na vseh področjih.

Pred kratkim smo obravnavali naše poslovanje v prvem tromesečju letošnjega leta ter pogoje poslovanja v drugem tromesečju, finančne rezultate ter problematiko osebnih dohodkov. O tem smo razpravljali tako na družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih ter na zborih delavcev. Sprejeli smo nekatere skupne opredelitve, ki bodo v letošnjem letu vodilo pri našem delu, in dogovorili smo se, da se jih bomo vsi držali. Naj ponovim osnovne usmeritve:

Z ozirom na visoko inflacijo ter visok porast življenjskih stro-

škov moramo vsekakor skušati zadržati realne osebne dohodke vsaj na dosedanji višini. Pri obravnavanju te problematike smo upoštevali tudi dosežen finančni rezultat v prvem tromesečju letošnjega leta ter oceno poslovanja za drugo tromesečje letošnjega leta. Na tej osnovi smo se dogovorili, da se osebni dohodki s 1. 4. 1985 povečajo za 30 %.

Zavedamo pa se dejstva, da bomo lahko z osebnimi dohodki sledili življenjskim stroškom le, če bomo na vseh področjih čimbolj kvalitetno delali. Tako je bila med drugim izdelana analiza produktivnosti v primerjavi s sorodnimi podjetji, ki je pokazala, da smo v nekaterih oddelkih po produktivnosti celo nekoliko boljši od drugih DO v naši panogi, da pa v nekaterih oddel-

kih tudi precej zaostajamo. Dogovorili smo se, da morajo odgovorni delavci in službe analizirati, kje so vzroki za nižjo produktivnost v nekaterih oddelkih, ter poskušati vzroke odpraviti.

V letošnjem letu se je v Alpini nekoliko zaostrila problematika reklamacij, predvsem pri obutvi za izvoz, ki je posledica pojavov slabe kvalitete. Dogovorili smo se, da je treba te reklamacije podrobno analizirati, ugotoviti vzroke za njihov nastanek ter ukrepati, da se v bodoče ti vzroki odpravijo.

Razpravljali smo tudi o pojavu izsiljenega sestanka oziroma ustavitve dela v mesecu marcu na izmeni B montaže lahke obutve. Ugotovili smo, da ni bilo pravega vzroka za to, ter da to ni način re-

Nadaljevanje na 2. strani

Veste morda za boljšo rešitev

Ali lahko zase trdite, da poznate delo v tovarni?

»Seveda«, boste rekli, »saj sem tukaj že toliko let.«

Toda, ste res zadovoljni z delom, takim kot je?

Takimi postopki in tehnološkimi rešitvami?

Če dobro pomislite; na vsakem koraku vidite kakšno pomanjkljivost.

Ali pa morda tudi veste, kako bi tisto, kar imate v mislih, naredili boljše?

Četudi gre le za majhno izboljšavo pri vašem stroju ali na videz komaj omembe vredno spremembo v organizaciji, danes je vrsta na vas.

INOVACIJE

Oglasite se in sporočite vašo rešitev. Priložnost je tu.

Vaše mnenje, predlog ali celo kakšno skico naslovite na komisijo za inovacije — služba za samoupravna in pravna vprašanja.

Jubilanti s trideset let delovne dobe

DOGOVARJAMO SE - DOGOVORILI SMO SE

Ob rob sklepov delavskih svetov

Delavski sveti TOZD, DSSS in DO so na svojih sejah konec aprila razpravljali o naslednjih zadevah:

- povečanje osebnih dohodkov s 1. aprilom in sicer na ta način, da se koeficient uspešnosti DO glede na rezultate poslovanja v 1. tromesečju tega leta povša na 1,30

- ugotovili so indeks uspešnosti poslovnih delavcev, ki znaša še naprej 10 %

- potrdili predlog delitve regresa. Pri tem velja omeniti, da je bil pravilnik na zadnjem referendumu deloma spremenjen in sicer je bila sprememba tudi v razmerju med delom sredstev za regres, ki ga razdelimo delavcem v isti višini in delom, ki ga razdelimo po kriterijih. To razmerje je sedaj 50 %—50 % (prej je bilo 70 %—vseeno 30 % po kriterijih). Kriteriji pa so ostali isti kot s bili prejšnjajeta.

- Druge točke pa so bile različne, zato pogledimo kar po vrsti, kakšne sklepe so se sprejeli posamezni delavski sveti:

DS TOZD Proizvodnja:

- z DO Konstruktor se podpiše samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev in aneks k temu sporazumu, na osnovi katerega v obdobju od aprila do novembra tega leta združimo devizna sredstva v višini 730.000 US\$. Alpina TOZD Proizvodnja pa izvrši dinarsko združevanje v višini 180 milijonov din za 10 let po 12 % obrestni meri.

- Tako pridobljena devizna sredstva bi namenili za odplačilo dolga Jugobanki, ki znaša še 998.000 US\$ in za katerega moramo mesečno sproti pokrivati tečajne razlike. Tako je breme deviznega dolga izredno težko in stalno vpliva skozi naraščanje tečaja in pokrivanje tečajnih razlik na manjši finančni rezultat.

V zvezi z zakonom o razporejanju CP in DO, ki je pričel veljati v letu 1985 je potrebno konec vsakega trimesečja izvršiti revalorizacijo zalag materiala — to je izvršiti preračun vrednosti zalag materialov na veljavne cene in revalorizacijo nedokončane proizvodnje ter zalag gotovih izdelkov in sicer če so cene porasle za več kot 5 %. Namen zakonodajalca je v tem, da se izloči inflacijski dohodek.

V zvezi s tem je bil sprejet sklep:

- Nabavni sektor naj vsako tromesečje pripravi pregled povprečnih sprememb cen po skupinah materialov, pomožnih materialov in drobnega inventarja, avtogum in embalaže.

- Na osnovi tega pregleda povečanja cen knjigovodstvo izvrši revalorizacijo zalag materialov v skladu s predpisi.

Nadalje je bil sprejet sklep, da se pri LB TB Gorenjske najame kredit za sezonske zaloge v višini 170 milijonov din po sistemu tekočega računa za 1/2 leta, s koriščenjem v aprilu, maju in juniju in vračilom v oktobru, novembru in decembru.

Financiranje zalag bo veliko breme in predvideva se, da se bodo zaloge gotovih proizvodov in nedovršene proizvodnje še povečale od maja do julija za 219 milijonov din, zaloge gotovih izdelkov v MPM pa od avgusta do novembra za 319 milijonov din.

Ker je plan izvoza za leto 1985 izredno visok, je najem kredita nujno potreben.

V zvezi z investicijo v Gorenji vasi je bil sprejet sklep, da se potrdi do sedaj opravljena dela za razširitev obrata v Gorenji vasi, sprejme se sklep o izdelavi investicijskega programa za razširitev obrata v Gorenji vasi in potrdi že obstoječa komisija za oceno investicijskega elaborata.

Delavski svet pa ni potrdil samoupravnega sporazuma za združevanje deviz za odplačilo fiksnih in garantiranih obveznosti od kreditov za objekte skupnega in družbenega pomena ter od konvertibilnih kreditov, po katerem bi dodatno združevali 6 % deviznega priliva v republiko. Alpina je v težki devizni situaciji, saj je trenutno veljaven odstotek razpolaganja z devizami prenizek za normalno pokrivanje potreb po uvoznih materialih, realizacija posebnih oblik uvoza in izvoza pa je nesigurna. Prilagoditev spremembi na nižji odstotek razpolaganja z devizami sredi leta, ko so pogodbe s tujimi kupci že zaključene in dogovorjene posebne oblike izvoza in uvoza, je nemogoče.

Potrjeni so bili predlogi komisije za delitev sredstev za osebne dohodke za ustanitev novih del oz. nalog. Sprejeta sta bila sklepa o popravilu in preureditvi prezračevanja ter dopolnitev odesovanja na Colu ter obnovi prostorov na podstrešju za proizvodnjo v Rovtahu. Odobrena so bila dodatna finančna sredstva zaradi podražitev pri prekrivanju strehe na upravni stavbi in mizarski delavnici.

Delavski svet delovne organizacije

Podano je bilo poročilo o poslovanju firme Alpina Sports

Corp. ZDA v l. 1984. Izvoz preko Alpine Sports smo povečali količinsko za 18 %, vrednostno pa za 6 %. Firma je dosegla 8 % višjo realizacijo kot v l. 1983 ter 13 % višji čisti dobiček.

DS DO je sprejel sklep, da se potrdi finančno poročilo ter da se udeležba Alpine na dobičku firme Alpine Sports Corp. obdrži v firmi z namenom, da se poveča obratni kapital. Obenem se poskuša čimprej pridobiti ustrezna soglasja republiških in zveznih organov za povečanje deleža v firmi.

Ljubljanska banka ustanavlja samostojno banko v New Yorku. Zaradi ugodnosti, ki se pričakujejo od združitve, je DS sprejel sklep o ustanovitvi banke z elaboratom ter samoupravnim sporazumom o ustanovitvi. Alpina bo zagotovila za ustanovitveni kapital banke v ZDA \$ 100.000,00 ob podpisu samoupravnega sporazuma.

Ker je Alpina v težki devizni situaciji, saj je trenutno veljaven odstotek razpolaganja z devizami prenizek za normalno pokrivanje potreb po uvoznih materialih, se ne sprejme sporazum za združevanje deviz za odplačilo fiksnih in garantiranih obveznosti od kreditov za objekte skupnega in družbenega pomena ter od konvertibilnih kreditov.

Anuška Kavčič

Novi predpisi — realnejši dohodki

Spremembe zakonskih predpisov na področju izkazovanja rezultatov poslovanja, bodo vplivale na naš dohodek

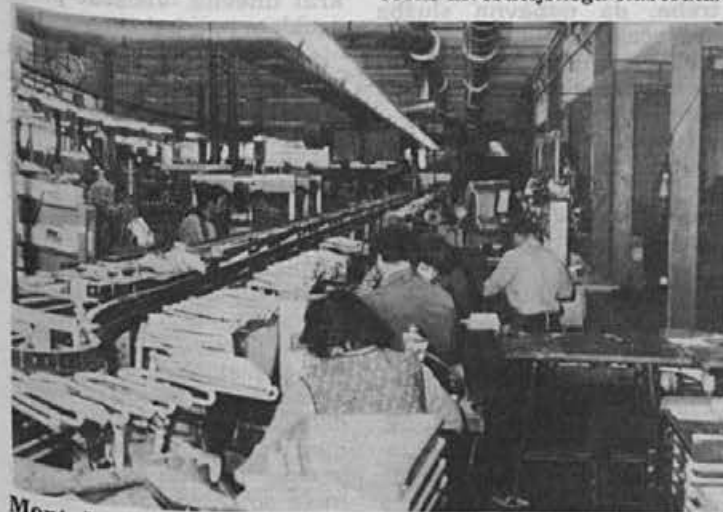
S 1. januarjem je pričelo veljati več novih zakonskih določil, ki posegajo v izkazovanje rezultatov poslovanja. V kratkem bom predstavil samo dva predpisa, ki imata glavno tezo tokratnih sprememb in bosta bistveno vplivala na izkazan rezultat poslovanja.

Prvi je zakon o celotnem prihodku in njegovi delitvi, ki predpisuje delovnim organizacijam, da so dolžne uskladiti vrednost zalag materialov, drobnega inventarja, embalaže, nedokončane proizvodnje in končnih izdelkov na zadnje veljavne nabavne cene obračunskega obdobja, to je revalorizirati zaloge na zadnje cene. To dejansko pomeni izvršiti preračun vseh zalag na zadnje veljavne cene in ugotoviti učinek tega povečanja vrednosti zalag. Ta preračun

je delovna organizacija dolžna opraviti ob koncu vsakega tromesečja. V naslednjem četrtletju se te povečane zaloge prenašajo v stroške poslovanja, ki so zaradi preračuna višji in vplivajo ob koncu razdobja na slabši finančni rezultat poslovanja, višje stroške poslovanja, nižji dohodek in ostanek čistega dohodka.

Zakonodajalec želi s tem doseči, da se iz izkazovanja rezultatov izloči inflacijski dohodek in tekoče zagotovi pokrivanje nabave novih zalag s trajnimi viri sredstev. S tem se zagotovi, da se ustvarjen čisti dohodek najprej usmeri v zagotavljanje enostavne reprodukcije, šele nato za potrošno in razširječo reprodukcijo.

Druga skupina spremenjenih predpisov se nanaša na Nadaljevanje na 4. strani

Montaža sodi s svojo produktivnostjo med najboljše montaže v Jugoslaviji

DOGOVARJAMO SE - DOGOVORILI SMO SE

Cene, pravočasne potrebe, devize

Problematiko nabave za lahko linijo z domačega tržišča in uvoza je možno v veliki meri odpraviti z doslednostjo

Lahka linija ima v svojem programu le žensko modno obutev kot so: sandale, salonge, troterke, največ je visokih ženskih škornjev. Čevlji so predvsem iz zahtevnega mehkega gladkega usnja. Prevladuje goveja napa, junčji in telečji anilin, nekaj manj je telečjega in svinjskega velurja. V zadnjih sezonah se vse več uveljavljajo umetni materiali, ker so neprimerno cenejši kot naravno usnje (nekako četrtno cene naravnega usnja). To pa predstavlja tudi največji strošek pri izdelavi čevljev, saj dobavitelji zahtevajo za m² telečjega usnja že 10.000,00 din, cena govejega usnja pa je že presegla 9.500,00 din.

Naravno usnje za domače tržišče in za izvoz čevljev v Sovjetsko zvezo nabavljamo izključno na domačem tržišču. Naravnega usnja bo letos preko 240.000 m², brez tekstilnih, usnjenih, umetnih podlog in pojačil, katerih je le malo manj.

Omenil sem že, da se za tovrstno obutev zahtevajo najboljši gladki anilin in prvovrstna goveja in junčja napa. Prav pri tem pa nastopijo največje težave. Vsaka usnjarna zahteva naročila nekaj v gladkem in nekaj v prešanem ali brušenem usnju. Močno prešanega pa mi ne potrebujemo, ker nimamo v svojem programu moške obutve.

V zadnjem času smo se pri nabavi naravnega usnja omejili le na pet večjih proizvajalcev. Tako z dobavitelji sodelujemo preko celega leta, kar je brez dvoma velika prednost. Ker dobavitelji niso pretirano oddaljeni, so tudi stroški manjši, pa še dogovarjanje in usklajevanje naročil je lažje.

Pri preskrbi naravnega usnja je največji problem nabaviti kvalitetno gladko usnje, ker vsi proizvajalci usnja ne delajo enako kvaliteto, zaradi pomanjkanja domačih surovin. Najprimernejšo govejo napo nam naj-

Vodja lahke nabave Lojze Kolenc

več dobavlja IUV Šoštanj, sledijo VIKO Varaždin, nekoliko slabši je LAUŠ — Banja Luka. PROLETER — Kotor Varoš pa izdeluje še kar kvalitetno telečje in junčje usnje, medtem ko je za goveji material nekoliko slabši. UTOK Kamnik in deloma IUV Vrhnika nam dobavljajo svinjsko usnje.

Izbira dobaviteljev je majhna, ker je tržišče podeljeno po področjih in ne moremo biti povsod. Če bi Alpina imela več deviznih sredstev, da bi proizvajalcem usnja uvozili več kvalitetnih surovin, bi odpadla marsikatera težava, pa tudi usnje bi bilo zaradi cenejših kož cenejše.

Velik napredek v zadnji sezoni pa smo napravili doma, kajti združili smo barve za vse kupce (za domačo in izvozno obutev). Usnje se razlikuje le po zahtevnosti in dodelavi. Vztrajati bi bilo še treba, da nabavna služba pravočasno dobi materialne potrebe iz odgovornih služb, pa bo še marsikatera težava odpravljena.

Lahko trdimo, da v zadnjem času oz. sezoni ni zastojev pri preskrbi na tem področju. Treba pa bo še veliko dela za odpravo nepravilnosti.

Za nabavo gornjega usnja smo poleg domačega tržišča delno odvisni tudi od uvoza, tu imamo v mislih začasni uvoz, ki ga je največ, uvoz po kooperaciji z Benecom, maloobmejni uvoz in kompenzacijski posli.

Kar zadeva naravno usnje, vemo da je proizvodnja doma skoncentrirana pri

petih proizvajalcih in da kvaliteta ni takšna kot bi želeli, tudi usnje iz uvoza, predvsem iz Italije, ni vedno dobro. Seveda tudi zato, ker kupujemo usnje v nižjem cenovnem razredu, na kar pa mi ne moremo vedno vplivati. Tuji kupci naših čevljev postavljajo pogoje, pri katerem proizvajalcu in po kakšni ceni bomo usnje kupili. Slabše usnje omogoča slabši izkoristek in tudi slabši končni izdelek. Poleg naravnega usnja uvažamo vse več umetnih materialov oz. umetnega usnja in platno. V tujini so cene naravnega usnja bistveno nižje kot na domačem tržišču in sicer med 28.000 do 32.000 lir za m², umetni materiali pa od 7.000 do 16.000 lir za m². Kljub nizki ceni, v primerjavi z domačim tržiščem, si večjega nakupa usnja v tujini zaradi pomanjkanja deviz ne moremo privoščiti.

Naročila kupcev dobimo pozno, dobavni roki za nabavo materiala pa so kratki, tako da nam tuji proizvajalci ne morejo dobaviti usnja v predvidenem roku. Sicer pa lahko rečemo, da se v zadnjem času inozemski proizvajalci dobro držijo naših dobavnih pogojev.

S spodnjimi sestavnimi deli se oskrbujemo deloma iz uvoza, deloma na domačem tržišču. Predvsem uvažamo neolit podplatne plošče in podobne materiale. Velike težave nam povzroča nabava notranjkov iz TRIA v Trzinu, ker ima ta tovarna premajhne zmogljivosti. Včasih notranjke pripeljejo tudi dvakrat dnevno. Večkrat pa je problem tudi kakovost.

Nabava za lahki program kupuje tudi osnovna sredstva in rezervne dele iz uvoza in domačega tržišča. Skrbimo tudi za nabavo goriva. Velike težave nastopajo pri uvozu strojev zaradi pomanjkanja deviz in dolgotrajnega postopka pri dobivanju soglasij za uvoz.

Poldrugo leto nove organizacije nabave po programih je pokazalo, da vse dobro in slabe strani. Pogoj za dobro delo je dobro razumevanje med referenti in medsebojna pomoč. To smo tudi dosegli in če so tržne razmere normalne, skoraj ni več zastojev.

Lojze Kolenc

Novi predpisi...

Nadaljevanje s 3. strani

izkazovanje rezultatov poslovanja in sintetičnih kontih glavne knjige in predpisanih obrazcih. V tem sklopu je glavna vsebinska sprememba ta, da se velik del stroškov poslovanja, ki se je prej pokrival iz dohodka, po novem pokriva iz doseženega celotnega prihodka oz. realizacije in je zaradi tega nižji doseženi dohodek, ostanek čistega dohodka pa ostaja nespremenjen. Ti stroški so: obresti, stroški bančnih storitev, negativne tečajne razlike, naknadno ugotovljeni stroški iz prejšnjih let in še več drugih.

Sestavljenci predpisov ocenjujejo, da se bo zaradi vseh teh predpisov dohodek zmanjšal za okrog eno tretjino, ostanek čistega dohodka pa za nekaj manj, ker samo revalorizacija zaloga vpliva na višje stroške poslovanja, na manjši dohodek in ostanek čistega dohodka.

Ti dve spremembi bosta vplivali tudi na izkazan rezultat poslovanja v Alpini, predvsem v TOZD Proizvodnja. V TOZD Prodaja se zaloge izkazujejo po prodajnih (tržnih) cenah, zato se revalorizacija zaloga ne bo opravljal. V TOZD Proizvodnja pa bomo morali opravljati preračun vseh zaloga na zadnje tržne cene materialov in preračunati skozi stroške poslovanja. To bo povzročilo nižji ostanek čistega dohodka, odvisno od hitrosti rasti nabavnih cen materialov in višine zaloga. Čim manjše (količinsko) bodo zaloge skozi vse leto, manjši bo učinek revalorizacije zaloga na finančni rezultat. Manjše zaloge pa pomenijo tudi manjšo vezavo finančnih sredstev in s tem manjše stroške obresti. Zato moramo na vsakem delovnem mestu skrbeti za smotrno nabavo in višino vseh zaloga ter nepotrebne stroške.

Franci Mlinar

Spodbuden sistem nagrajevanja v orodjarni

Do leta 1983 so bili orodjarji v kovinski in nekovinski orodjarni plačani kot režijski proizvodni delavci, s povprečnim proizvodnim presegom Alpine. Tak sistem nagrajevanja ni kaj prida spodbujeval večje storilnosti dela, zato smo počasi in načrtno prešli na normirano izdelavo orodij.

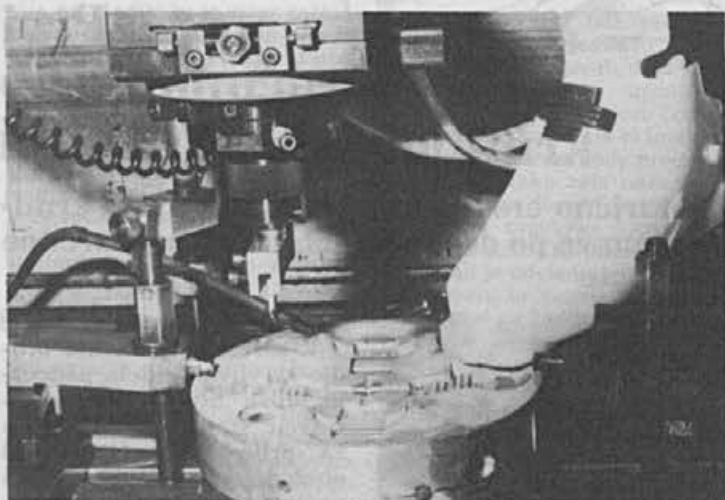
Postavljanje norm za orodja, pri katerih je izdelavni čas do 1000 delovnih ur, je zelo zahtevno, temelji pa na dobrem poznavanju tehnološke obdelave strojnih in ročnih delovnih operacij. Normirana izdelava orodij je vplivala na skrajšanje izdelavnega časa za več kot 30 % npr. čas izdelave orodja za šale je bil več kot 800 ur, sedaj pa so dejanski časi nekaj nad 600 ur. Seveda je prispevala k skrajševanju tehnološkega časa tudi nova tehnologija, erodiranje gravur in erozijsko tuširanje orodij. Roki za izdelavo orodij, ki jih zahteva marketing, so glede na razpoložljive zmogljivosti prekratki, zato moramo vedno vnaprej planirati tudi nadurno delo, kar je za nekatere operacije zelo naporno. Naj omenim, da sta pri kopiranju orodij delala dva delavca v turnusu 12 ur tudi 14 dni skupaj. Za doseganje rokov smo vpeljali v sistem nagrajevanja »stimulacijo na rok«, kar spodbuja zelo močno, in sicer:

- za skrajšanje roka izdelave do 80 ur (10 delovnih dni) se obračuna stimulacija do 10 % od povprečne vrednosti vložnega dela v orodje,

- za podaljšanje roka od 10 do 80 ur se odšteje od osebnih dohodkov 5 % povprečne vrednosti vložnega dela.

Torej deluje stimulacija v pozitivni meri dvakrat močnejše kot pri zakasnitvi izdelave orodij. Stimulacija za doseganje rokov se obračuna vsem delavcem, ki so opravljali delo pri izdelavi določenega orodja, in sicer sorazmerno glede na normo ure. Strojne in ročne operacije se opravljajo individualno, ali pa jih opravlja več delavcev na obeh izmenah; tedaj je normativ skupinski. Normativi so seveda izkustveni in se jih določa primerjalno na osnovi že izdelanih orodij.

Orodje je dokončno potrjeno, ko delavci RPS smučarske obutve potrdijo odbrizgani plastični izdelek, obračun norme in stimulacije pa se izvrši v mesecu, ko je orodje potrjeno, torej kvalitetno izdelano. Čas izdelave orodij je različen, tudi več mesecev, zato prejme orodjar v času do obračuna izdelave orodja samo akontacijo kot režijski proizvodni delavec. Pri obračunu norme za dokončano orodje se odšteje že izplačano akontacijo, nato se obra-

Velike sposobnosti stroja za erodiranje so se izkazale

Napravo upravlja Marko Kavčič

čuna še stimulacijo v plus ali minus v zvezi z doseganjem roka.

Trenutno izdelujemo več kot 30 kosov orodij za smučarske čevlje, zato izdelujejo nekateri orodjarji celo tri, štiri orodja istočasno. Zastojev in čakalnih časov zato praktično ni, ker se strojne in ročne faze med seboj prepletajo.

Pri tem sistemu obračuna OD se tako primeri, da dokonča orodjar v istem mesecu tri orodja, za katera prejme obračun norme in stimulacije npr. 49.500 din ali povprečno 16.500 din za orodje. Ta stimulacija gotovo ni pretirana, če pomislimo, da je vrednost takih orodij od 200.000 do milijon din; pred nekaj leti smo morali za to odšteti dragocene devize. Bistvene prednosti, ki jih pri naša opisani sistem nagrajevanja so torej:

- povečanje produktivnosti dela zaradi normiranja
- pravočasne izdelave orodij, ki jo pogojuje plus, minus stimulacija za rok,

Obračun norme in akontacije se odvija preko računalnika, pri čemer lahko pohvalim delavce v RCA, da so uspešno obdelali dokaj zahteven program, ki omogoča:

- obračun OD — akontacije in obračuna norme
- obračun nalogov zmogljivosti
- izračun izkoriščenosti kapacitet

Na koncu še tole: opisani sistem nagrajevanja deluje stimulatивно v pogojih, ko izdelujemo nove serije orodij in je dovolj dela (januar do julij) v jesenskem obdobju pa novih orodij ni in takrat prejema orodjar OD na račun ostale proizvodnje. V orodjih se zrcali nadurno delo in nešteto odrekani, saj orodjarji največkrat delajo tudi ob praznikih, da bi dosegli postavljene roke.

Nepretirnost izdelave bomo lahko zagotovili samo z natančnejšim planiranjem izdelave orodij, skupaj z vodji programov, ki soodgovarjajo za pravočasno prodajo novih izdelkov na tržišče.

Jože Štucin

Iz nabave — za lahko linijo obutve

KAKO USTVARJAMO

Prvi računalniško krmiljeni stroj v Alpini

Električno erodiranje z računalniškim krmiljenjem že po desetih dneh dela kaže izredne rezultate

Jože Štucin, vodja orodjarn

Skupina treh izumiteljev s strojne fakultete v Ljubljani, ki jo vodi dr. Gerbajs in v kateri mimogrede rečeno deluje tudi sin nekdanjega ravnatelja žirovske osemletke Miro Žlajpah, je razvila računalniško krmiljen sistem za popolnoma avtomatično krmiljenje električnega procesa pri elektroerozijski obdelavi.

Preprosto povedano, s samo osnovno nastavitvijo stroja lahko specialist orodjar — erodir doseže, da zažiganje kovine, iz katere je orodje (aluminij, jeklo), teče tako, da dosežemo maksimalni učinek postopka in visoko kakovost. Računalnik namreč vodi proces dela, pri tem okrog tritisočkrat prehitva elektroniko stroja in sam izračuna ukaze stroju.

Kakšne so pridobitve?

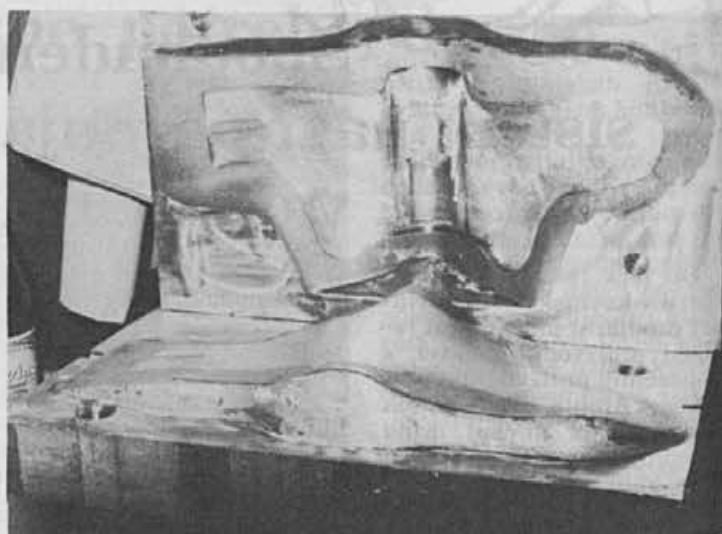
Kot že rečeno, izredno se poveča kakovost izdelkov. Čas dela se skrajša pri aluminiju do 50 %, pri jeklu pa 30 %, kar bodo v orodjarni še natančneje ugotavljali. Obraba orodja je veliko manjša, prav tako ne prihaja do poškodb na izdelkih. Zanimivo je tudi, da je življenjska doba drage elektrode sedaj do štirikrat daljša.

Ob obisku smo si ogledali kako izdelujejo orodje za vlivanje termoplastično vlitga blazilca pri smučarskih čevljih.

žilca pri smučarskih čevljih.

V sosesčini je ležalo orodje za vlivanje dela pancerja. Jože Štucin in Marko Kavčič sta povedala, da so za prilagajanje (tuširanje) obeh delov orodja po starem načinu potrebovali 5 delovnih dni, z erozijskim procesom so zmanjšali čas izdelave na 6—8 ur, s tem računalniško krmiljenim erodiranjem pa se je čas za izdelavo manšete zmanjšal na tri ure in pol.

Za nameček naprava sploh ni draga, saj je stala le 1,3 milijona din. Komentar sicer skorajda ni potreben. Toda vendarle, delo, ki so ga

Obdelava z računalniško vodenim strojem. Temnejši rob predstavlja tuširano površino

začeli v orodjarni in razmere na svetovnem tržišču, terjajo, da načrtno razmišljamo, kje vse je možno vključiti v delovni proces računalnik. In ker je takih razmišljanj ponavadi več, rezultatov pa ni toliko, bi ve-

ljalo predlagati, da skupine strokovnjakov, ki bi se povezovala s strokovnjaki zunaj naše tovarne, prevzamejo vlogo iskanja in uvajanja računalniškega krmiljenja delovnega procesa, kjer je to le mogoče.

N. P.

Ni deviz za računalniško vodeno kopirko

Toliko govorimo o računalnikih, celo hišne že imamo. Tako rekoč udomačene. Mrzlica, toda bolj za igračo. V tovarni je to prilagajanje resnejše, zato ne gre vse gladko. Posebno še, če manjka deviz za osnovne potrebe proizvodnje. V takem položaju v orodjarni načrtujejo nakup gradirne kopirke za izdelavo orodij za odlivanje delov za smučarske čevlje. Lani bi ta stroj stal okoli 50 milijonov, letos je že preko 80 milijonov, seveda plačljivo v devizah.

Vodja orodjarn Jože Štucin o tem meni takole:

»Orodja za vlivanje delov za smučarske čevlje sedaj izdelujemo s pomočjo deset let starega kopirnega stroja, ki ima zato že 2,5 mm/m odstopanja, kar od orodjarja zahteva veliko pazljivost, da je orodje vendarle kolikor toliko v redu, čeprav kvaliteta ne more biti taka kot bi si želeli. Pa še veliko več časa potrebujemo.

S sodobno računalniško vodeno kopirko bi bilo možno izdelati celotno serijo orodij (to se pravi vse velikosti) na podlagi enega protitipa (srednje številke), saj računalnik sam izračuna vse mere (parametre) v drugih šte-

vilkah. Ogromno bi pridobili na natančnosti, čas za izdelavo modelov (form) pa bi se izredno zmanjšal. To bi omogočilo modelirjem izdelavo več modelov in variant in tako odprlo možnost za selekcijo.

Ob tem morda le preprost račun, da si na podlagi 1900 izdelovnih ur, kolikor smo jih opravili po lastni ceni 2.250 din, prihranili blizu 5 milijonov din. Če bi orodje kupovali, bi ta znesek lahko kar pomnožili s tri.

Razumljivo je seveda, da je za upravljanje računalniško vodene stroja potrebno usposabljanje ljudi za tako delo. Toda to ne bi smel biti problem. Bolj zaskrbljuje dejstvo, da se za tak nakup ne ogrevajo celo nekateri vodilni, češ, da tudi drugi tega še nimajo. Podobno se je dogajalo pri uvajanju elektroerozije, kjer nam sedaj Planika in Peko sledita: »Zakaj ne bi mogli biti v čem prvi!« je zaključil Jože Štucin.

N. P.

Ob obisku v Alpini so si reprezentanti ogledali tudi delo za pripravo in izdelavo smučarskih čevljev

na temo KAKO DOSEČI TAKE OSEBNE DOHODKE, DA NAŠA ŽIVLJENJSKA RAVEN NE BO NIŽJA.

V razgovoru so sodelovali: Boris MARKELJ, Janko RUPNIK, Anton KLEMENČIČ in Ivan CAPUDER.

Razgovor sta vodila Nejko PODOBNIK in Tatjana MOHORIČ.

Ocenite sedanje osebne dohodke z vidika realne rasti (ali padca). Kaj to pomeni v primerjavi z OD v občini, republiki in panogi?

Boris MARKELJ:

Ce primerjamo podatke oz. indekse naših osebnih dohodkov z rastjo inflacije, ugotovimo, da so nam do leta 1979 naši osebni dohodki rasli hitreje kot stopnja inflacije; leta 1976 je bila stopnja inflacije 109,5 naši osebni dohodki so rasli po stopnji 131,9; 1977 inflacija 113,3, naš indeks OD je 116,6; 1978 inflacija 114,2 naši OD 119,9; 1979 inflacija 124,8 naši OD 125,7. V letu 1980 pa se prične padanje realnih osebnih dohodkov in sicer v tem letu za 9,5 %, leta 1981 za skoraj 15 %, 1982 5,5 %, 1983 5 %, in v lanskem letu je bil indeks inflacije 155,2 rast naših osebnih dohodkov pa 142,2, torej za 13 %. Ti podatki so bili oblikovani na osnovi porasta cen na drobno in primerjani z našimi neto obračunanimi osebnimi dohodki. Vidimo torej, da je predvsem obdobje 1981 do 1984 pomenilo precejšen padec osebnih dohodkov in če bi vse te odstotke seštel, znaša skupen padec 46 % v primerjavi z inflacijo.

Naslednja primerjava je primerjava osebnih dohodkov Alpine z OD občine, panoge in republike. Na kratko lahko ocenim, da smo vsa leta, odkar imamo na razpolago podatke panoge (od leta 1981) nad poprečjem; kar zadeva republiško poprečje gospodarstva smo nekaj pod poprečjem, v primerjavi z gospo-

darstvom v občini pa ugotavljamo, da smo bili od leta 1980—1983 nižje, v letu 1983 smo bili nekoliko višje, v lanskem letu pa smo zopet padli pod poprečje in sicer za 6,7 %.

Iz teh podatkov je torej razvidno, da smo nekaj nad poprečjem panoge in pod poprečjem v primerjavi z gospodarstvom občine in republike.

Kako kot predstavnik sindikata razmišljate o teh vprašanjih?

Janko RUPNIK:

Stališče sindikata in vseh delavcev je, da je potrebno zagotoviti takšne osebne dohodke, da bi tudi tisti z najnižjimi osebnimi dohodki dostojno živeli in da ne bi imeli socialnih problemov in pomanjkanja v družinah z najnižjimi osebnimi dohodki, kajti prav tega se ljudje vedno bolj bojijo. Toda družbene razmere so v tem pogledu vedno hujše, saj zaradi visoke inflacije življenjski standard iz dneva v dan pada. Mislim, da je bilo res potrebno osebne dohodke povišati in s tem povišanjem bomo nekoliko ublažili posledice velike inflacije.

Poleg predloga o povišanju osebnih dohodkov je sindikat dal tudi pobudo strokovnim službam, da bi še izboljšali sistem nagrajevanja, ker se marsikje še kažejo pomanjkljivosti.

Boris MARKELJ:

Kar zadeva najnižje osebne dohodke, smo že v preteklosti na sindikatu zastavili akcijo, da bi spremljali najnižje OD in komi-

sija pri sindikatu je sicer začela s tem delom z namenom, da bi analizirali, kje so vzroki za nizke OD nekaterih delavcev. Vse to je največkrat povezano z dosegom norme. Ta akcija pa je potem propadla, ker ni bilo mogoče vzpostaviti boljšega sodelovanja z vodji oddelkov.

Seveda pa se bomo morali dogovoriti za način spremljanja osebnih dohodkov in s tem je povezano več problemov.

S strani sindikata sta se pojavili dve zahtevi in sicer, naj bi bil najnižji osebni dohodek primeren in zajamčeni OD dosežen že ob 10 % presegu brez upoštevanja dodatkov, kar pa ni povsem pravilno, kajti če imamo dodatke, ki so stalni in se všttevajo tudi v pokojninsko osnovo, jih moramo prav tako upoštevati.

Druga stvar pa je naša »rak rana« norma, kjer ugotavljamo, da imamo poprečne presege preko 20 % (razen Rovt, kjer je bila priučiitev). Postavlja se vprašanje, kateri preseg bi upoštevali, kadar se pogovarjamo o zajamčenem osebnem dohodku.

Imeli bi precej lažje delo, če bi lahko obravnavali norme povsem ločeno od osebnih dohodkov (brez vpliva nanje) temveč kot nek tehnološki normativ potrebnega časa za posamezno fazo, ki je pravilno postavljen in realen. Tako bi lažje določili tudi najnižji osebni dohodek, ki naj bi bil spodoben in nekaj višji od zajamčenega, na drugi strani pa ohranili razmerje, za katerega lahko trdimo, da ni preveliko.

Kaj bomo storili, da bomo šli v korak s potrebami:

- premostitev trenutnih težav
- dosledno izvajanje že veljavnih določil o delitvi sredstev za OD in dograjevanje sistema
- v pogledu pogojev za ustvarjanje večjega dohodka (poslovni program, tržišče, organizacija dela, tehnologija, investicije, normiranje, itd.)

Anton KLEMENČIČ:

Naš cilj bi moral biti, da bi se kljub zaostreni situaciji, ki je zajela vse, trudili, da bi bili med boljšimi. Seveda, če hočemo to doseči, bomo morali doseči kar je največ mogoče tako glede storilnosti, kvalitete in ostalega. Povišanje, ki se sedaj predvideva, je praktično glede na ustvarjene poslovne rezultate preteklega četrletja, kjer pa ni vse plačano, kar je narejeno. Večino sredstev za to povišanje bo treba šele ustvariti. To ni denar na zalogi, ki bo ga lahko razdelili, toda glede na politiko in zastavljene programe in posle smo mnenja, da bomo ta sredstva ustvarili, če bo delo normalno teklo. To je bila tudi osnova za povišanje OD. Drugo, kar je tudi važno, pa je dejstvo, če se OD povišajo, se s tem doseže tudi neko večje zadovoljstvo delavcev, večja pripravljenost za delo in kvaliteto.

Zakaj je rast OD večja od ustvarjenega dohodka?

Ko smo ocenjevali delo v prvem četrletju in upoštevali predvidevanja v drugem četrletju, smo ugotovili, da bi imeli celo nekaj rezerve. Toda predvidevanja so lahko zelo nezanesljiva. Pogoji za doseg predvidenega pa je zagotovo dobro delo. Kdaj se bodo OD lahko spet povečevali je odvisno predvsem od storilnosti in kvalitete dela. Odvisno pa je tudi od družbenih ukrepov, kajti danes še nihče ne ve, kako nas bo družba obremenila v naslednjem četrletju, koliko deviz nam bo ostalo itd. Brez deviz naša proizvodnja ne more delati.

Kako pa v zvezi s tem razmišljate v MPM?

Ivan CAPUDER:

Povišanje OD je nujno iz dveh razlogov, in sicer:

— s povišanjem bomo ustvarili boljše vzdušje, obenem pa je to tudi življenjska nuja, saj so bili OD že tako nizki, da nekateri skoraj niso mogli več normalno živeti. Če primerjamo nagrajevanje v naši TOZD, tu mislim predvsem mrežo, z mrežami po drugih delovnih organizacijah, ugotovimo, da pri nas nagrajevanje ni ustrezno urejeno. Prav tako kot je bilo nujno povečati OD za delavce znotraj kolektiva, je nujno, da so se povečali OD tudi delavcem v mreži. Teh 30 % pomeni, da je naš OD trenutno nekoliko nad inflacijo, toda vedeti moramo da ta še raste. Sprašujemo se, kaj storiti, zakaj dejstvo je, da moramo ta OD zaslužiti. Res je, ugotovili smo, da z gotovostjo lahko pričakujemo, da bo poslovanje tako, da bo povišanje OD upravičeno. Toda v DO se pojavlja še mnogo vprašanj in problemov, ki jih bo treba rešiti. Kar zadeva OD, bo potrebno najti predvsem stimulativno nagrajevanje.

V TOZD Prodaja se dogovarjamo, da bi do konca leta uvedli nagrajevanje, ki bi temeljilo na osnovi zalog, ki so trenutno zelo problematične, saj rastejo hitreje kot dohodek. Npr. v letu 1984 so se nam zaloge povečale in nimamo dovolj lastnih sredstev za pokrivanje zalog.

Tu gre torej za dograjevanje sistema, ki je že v veljavi in za opuščanje stvari, ki niso več interesantne oz. so zastarele. Kaj je npr. v sedanjih aktih takega, kar ni več aktualno in se ne upošteva več?

Postavlja se vprašanje upravičenosti 0,42 %, katere osnova je regresivna skala. Od koeficienta obračanja so delavci le simbolično nagrajevani, to pa bi morala biti osnova. Vpeljati bo potrebno sistem, na podlagi letnega plana koeficienta obračanja, ga razdeliti po mesecih za vsako prodajalno posebej in doseganje le-tega naj bi bila osnova za nagrajevanje.

Osebni dohodki so odvisni od našega dela

Kako ocenjujete spoštovanje napisanih določil okrog nagrajevanja v proizvodnji? Ali se ta določila spoštujejo ali so uveljavljena v praksi in kje se pri tem pojavljajo težave?

Anton KLEMENČIČ:

Del teh določil upoštevamo, del pa ne. Nekatera je morda res težko izvesti. So pa tudi primeri, ko se nekateri, ki bi jih morali izvajati, tega izogibajo. Značilen primer je npr. kontrola kakovosti. Zelo rado se zgodi, da določila za dodatke hitro uveljavimo, če pa bi s tem kaj izgubili, z izvedbo odlašamo. Bo pa seveda treba še razmišljati, kako ta sistem bolj kakovostno izvajati.

Kakšne pa so možnosti, da z delom dosežemo boljše poslovne rezultate, večji dohodek in s tem osnovo za boljše OD?

Anton KLEMENČIČ:

Za naš poslovni rezultat je v veliki meri pomembna načelna poslovna politika. Nekaj let nazaj smo morali tržišče iskati. Važno je, da se povežemo s takimi kupci, od katerih bomo pravočasno izvedli naročila, kjer bodo ta naročila vsako leto in da bomo dosegali tudi sprejemljive cene.

Taka poslovna usmeritev je narekovala tudi specializacijo po oddelkih. Pomembno je, da prodajamo naše zmogljivosti in ne obratno, da kapacitete prilagajamo vsakemu kupcu.

Naš cilj: imamo take in take zmogljivosti; zato prodajamo lahko tako obutev za ceno, ki bo ustrezala tudi nam. Tržišču moramo seveda ponuditi ustrezne programe, potem pa dogovore tudi uresničiti. Če upoštevamo sedanjo prakso, vemo, da bi morale nekatere stvari pri tej realizaciji izboljšati. To bi moralo vplivati tudi na osebne dohodke vseh tistih, ki prispevajo svoj delež k skupnemu rezultatu neke izdelave, posla itd.

Moralo bi priti tudi do kadrovskih sprememb tam, kjer se naloge ne bi opravljale dobro.

Kako pa bi nagrajevali normirce?

Anton KLEMENČIČ:

Mislim, da se bo pri normiranju moralo spremeniti marsikaj. Minute bi morale postati le operativni tehnološki čas. Osebni dohodki pa naj bi bili zbir večjih dejavnikov po točkovnem sistemu. Plan bi moral imeti tudi pri tem večjo vlogo.

Kaj pa menite o sedanjih dosseh norm?

Anton KLEMENČIČ:

Doseg do 110 ni posebno stimulativen, prav tako pa ne, če preseže 140, ker je delavec v strahu, da bodo normo popravili. Sicer pa je na sedanje odstotke presegov vplivalo tudi dejstvo, da se je vse tako dražilo in ljudje stremijo predvsem za tem, da bi z določeno vsoto denarja lahko živeli.

Če primerjamo našo produktivnost s produktivnostjo v drugih tovarnah, ali lahko trdimo, da naši delavci z večjim presegom tudi v resnici več naredijo?

Anton KLEMENČIČ:

Ne. Dobili smo podatke, da je naša montaža v sami konici, to je na ravni Peka, ki je v tem najboljši v Jugoslaviji, v šivalnicah in tudi v prikojevalnicah pa imamo precej nižjo produktivnost kot Peko ali Planika. Celo za 40 %. Eden glavnih vzrokov je naša razdrobljena proizvodnja. Že tako majhne količine včasih zaradi pomanjkanja materiala dajemo v proizvodnjo po večkrat in se morajo zato delavci večkrat privajati.

Kaj pomeni to, se je pri nas v praksi pokazalo lani, ko so v Gorenji vasi izdelovali škornje za Eveline in dosegli ob veliki seriji, tehnoloških izboljšavah in dobri stimulaciji izreden doseg norme.

Drug primer je letos artikel na športnem traku, v količini 120.000 parov, kjer smo računali, da bodo izdelali okoli 800 parov dnevno. Delavke so ob tehnoloških izboljšavah ta pričakovanja presegle in naredijo dnevno celo 1100 do 1200 parov. To pa je produktivnost na ravni Planike.

Drugo, kar vpliva na storilnost je to, da nimamo še dovolj izpopolnjene tehnologije za izdelavo zgornjih delov, tudi zato, ker smo imeli vedno majhne serije.

Pri velikih serijah se spleča boljša tehnološka priprava, tehnolog pa ima tudi čas za to.

V tehnologiji sicer veliko stvari izboljšajo, ugotavljamo pa pomanjkanje mlajših kadrov, ki bi lahko zamenjali starejše. Tu se je gotovo pred leti naredila napaka v kadrovski politiki. Organizirati bo treba načrtno usposabljanje ljudi v delovni organizaciji, tudi v skladu z nagnjenji in sposobnostmi.

Katere stvari je možno začeti uvajati kot izboljšave v organizaciji in tehnologiji?

Anton KLEMENČIČ:

Doseči bi morali, da bi tehnolog živel z oddelkom, to pa tudi

pomeni, da bi bili njegovi osebni dohodki odvisni od uspeha oddelka.

Kar zadeva večje izboljšave, pa bi morali bolj razviti inovacijsko dejavnost, kar je včasih dokaj težko.

Je pa seveda res, da bi tudi pri samih tehnologih lahko imeli razmerje osebnih dohodkov 1:3 in ne le nekaj točk, če bi upoštevali prispevek, ki ga kdo daje.

Pa še to: za posamezen projekt odgovarja preveč ljudi. To ni v redu. Potrebna je vertikalna organizacija, kjer mora nekdo obvladati vse dogodke.

Boris MARKELJ:

Del osebnih dohodkov so tudi tako imenovani dodatki. Nekateri od teh so upravičeni, drugi pa seveda manj. Še bolj važno pa je, da v praksi stvari jemljemo, kot so zamišljene.

Kakšne pa naj bi bile izboljšave na področju delitve sredstev za OD?

Boris MARKELJ:

Eno je obseg sredstev, ki ga ustvarjamo s svojim delom, drugo pa je, kako ta sredstva delimo, tudi za osebne dohodke.

Na prvo vpliva naše poslovanje, organizacija, tehnologija in vse ostalo, drugo pa je način delitve sredstev za OD.

Upoštevati bomo morali načelo. Stimulirati bomo morali delavce, da bomo spustili rezerve v delu, ki jih še imamo.

Najmanjši OD ob takem delu bi moral biti višji kot je zajamčen. Na vsak način pa je namen sistema nagrajevanja: nagraditi, spodbuditi delavca, da bo dal od sebe kolikor mogoče največ. Napraviti bo treba analizo vseh dodatkov in ugotoviti o vsakem posebej njegovo upravičenost. Ali, če nečesa ne uporabljamo, izločimo, če pa je dodatek treba obdržati, to izpopolnimo in izvajamo. Kjer so dodatki še možni in potrebni, jih je treba uvajati še na novo.

Drugo večje področje je nagrajevanje povezano z doseganjem plana.

Zelo odkrito se bomo morali pogovarjati tudi o nagrajevanju strokovnega dela, kjer so mogoče sedaj nekateri slabše nagradjeni kot bi lahko bili, na drugi

strani pa je možno, da imajo nekateri boljše osebne dohodke kot so njihovi delovni rezultati.

Res bo treba poskrbeti, da bodo strokovnjaki z osebnimi dohodki napredovali, ne da bi morali postati vodilni, da bi imeli dobre osebne dohodke.

Ivan CAPUDER:

Najprej je treba celotno poslovanje usmeriti tako, da bodo v proizvodnji velike serije, ki bodo donosne. Tudi prodajo moramo načrtovati in usmeriti tako, da bomo delali obutev, ki bo prinašala dohodek. Zato pa je treba poskrbeti, da bo naša ponudba na trgu celovita. Športni program je dobra dopolnitev prodaje naše obutve. Še vidim rezerve, zlasti v usklajevanju dela prodaje, nabave in proizvodnje. Treba bo ustaliti tudi programe, kar prav sedaj pripravljamo. Naše delo bomo morali usmeriti tako, da bomo dosegli uspehe ne samo pri obsegu izvoza na primer, temveč tudi druge oblike uspešnosti. Med drugim bomo morali vnaprej ugotavljati, če smo neko obutev sposobni narediti ali ne in šele potem sprejeti naročilo.

Morda še beseda, dve o investicijah v mreži, ki je premajhna. Ta naša majhnost nam dela probleme, tako pri naših serijah, kakor tudi pri dokupih. Poleg tega tudi ne pokrivamo celotnega jugoslovanskega tržišča. Nimamo nobene prodajalne v Makedoniji, ne pokrivamo dela Bosne in Srbije in celo Hrvaške.

Toda za investicije nam vedno primanjkuje denarja, čeprav mislim, da bi morali odpreti vsaj 4-5 prodajaln letno. Zato mislim, da bomo morali investicije načrtovati bolje.

Kar pa zadeva nagrajevanje, ga je treba oblikovati tako, da bomo delavci zainteresirani. Če bomo hoteli biti konkurenčni, bomo morali še dvigniti storilnost. Delavci pa sami ugotavljajo, da se bojijo presegati normo preko 40 %, ker je prišlo do poprave norme. Če bi bil osnovni plan, pa bi lahko to uredili lažje.

Pri vseh teh stvareh je lahko pomembna vloga družbenopolitičnih organizacij.

ZAKLJUČEK: Osnova dobri delitvi sredstev za osebne dohodke je torej predvsem dobro delo, ki prinaša dohodek. To pa je odvisno od dobrih poslovnih usmeritev, smotrne organiziranosti našega dela, stalnega dviga tehnološke ravni in visoke osebne storilnosti ter seveda kvalitetnega dela na vseh področjih. Na podlagi tega bomo uspešni v ekonomskem smislu in bomo lažje dograjevali sistem delitve sredstev za OD. Le-ta pa mora spet biti tak, da bo spodbujal delo, ki bo dajalo delovni organizaciji čimboljše ekonomske učinke.

Osebni dohodki so odvisni od našega dela

Znanstveni pristop preizkuša svoje izsledke v neposredni praksi

V polni meri se je to potrdilo na srečanju, ki ga je konec prejšnjega meseca pripravil vodja tekmovalne službe Janez Šmitek. Poleg večine smučarjev A smučarske reprezentance, ki vozijo z našimi čevlji, Robert Žan, Sašo Robič, Grega Benedik in Klemen Bergant so se sestanka udeležili glavni direktor in strokovnjaki, ki pripravljajo vse potrebno za izdelavo smučarskih čevljev.

Sodelovanje strokovnjakov, ki projektirajo tekmovalni čevlji na podlagi znanstvenih dognanj in izkušenj, najbolj znanih izdelovalcev smučarskih čevljev v svetu, in tekmovalcev, je neobhodno. Predvsem pa je važno, da vsi sodelujoči poznajo namen tega sodelovanja in da dosežejo učinkovit način dela. To pa je možno le na podlagi enotno dogovorjenih načel.

Janez Šmitek je še posebno poudaril, da projektiranje zadnjega prototipa smučarskih čevljev izhaja iz same noge, ki naj obuta v tekmovalni čevlji, res dosega čimboljšo vodljivost smuči. Pri tekmovalnem smučarskem čevlju so važne predvsem tri stvari: nagib, kanjig in oddaljenost čevljev od tal.

V nagibu tako imenovani fleks, to je sposobnost čevlja, da se nagne in vrne v prvotno lego, s kontingom pa uravnavamo prilagajanje smučke snegu.

Notranji čevlji bo za tekmovalce brizgan in primerno topel, da se smučar dobro počuti. Omogočiti je treba, da imajo prsti dovolj prostora in da palec ne pritiska preveč na konico čevlja.

O tem in še o marsičem je tekel pogovor. Videti je, da bo čevlji; katerega oblikovanje je prišlo na vrsto še, le na koncu, ko so dobro rešili prvenstvene funkcije, le dobro sprejet. V naslednjih nekaj mesecih se bo to izkazalo v praksi, ko bodo čevlje preizkusili tekmovalci.

Nejko Podobnik

Bojan Poljanšek, Oton Žakelj, Janez Sedej in Janez Demšar, vodja modelirnice

Prototipna modelirnica vedno bolj nenadomestljiva

»Pred enajstimi leti sva s tem delom začela z Albinom Šifrarjem,« je povedal vodja prototipne modelirnice Janez Demšar. »Pred desetimi leti se je pridružil Oton Žakelj, pred osmimi Janez Sedej, nekaj let nazaj pa še Bojan Poljanšek.

V začetku je bila tu bolj prototipna modelirnica, saj so izdelovali modele, po katerih so potem izdelovali v orodjarni orodje za vlijanje podplatov z različnimi imitacijami, pete in druge izdelke. Dosegli so visoko raven, saj so na vlitim podplatu uspeli posnemati (imitirati) vzorec skoraj vsakega naravnega materiala.

Sčasoma pa so prerasli v prototipno modelirnico, kjer izdelujejo v glavnem prototipe za pancernje, to je za vlijanje delov za smučarske čevlje. Prototipe za orodje za vlit tekaški čevlji ali sam podplat je seveda tudi njihovo delo. Podobno velja za trim copate in čevlje za prosti čas.

»Pri našem delu ne moremo brez gradirnice, na drugi

strani pa bi bila orodjarna povsem odvisna od zunanjih sodelavcev, če ne bi bilo naš,« so zatrjevali.

Če še ob tem pomislimo na cene, saj tako delo stane stotine milijonov, šele spoznamo, kako pomembno delo opravljajo fantje v prototipni modelirnici.

»Naš problem je čas. Ko še nimamo izdelanega osnovnega modela (srednja številka čevlja), bi že radi kompletano serijo. Drug problem so slabi delovni pogoji, saj menimo, da je le malo delavcev v Alpini, ki delajo v tako slabih razmerah. Tretje pa je nagrajevanje, ki ne upošteva dovolj naše vloge in strokovnosti, ki je za to delo potrebna,« so poudarili v modelirnici.

Že nekaj dni za tem sem na srečanju teh in še drugih strokovnjakov, ki sodelujejo pri razvoju smučarskega čevlja, z našimi reprezentanti, spoznal, da so imeli prav. Brez njih bi tekmovalnega smučarskega čevlja ne bilo.

Nejko Podobnik

Najpogostejši izdelki prototipne modelirnice: prototipi za smučarske čevlje, za tekaške čevlje, trim copate in čevlje za prosti čas

Smučarski reprezentanti v razgovoru z našimi strokovnjaki

KAKO USTVARJAMO

Planirane investicije

Teh del je kar precej; pogledajmo si jih nekaj:

Alpina Gorenja vas

Pri obratu Alpina v Gorenji vasi je predvidena dograditev proizvodnih in pomožnih prostorov in preureditev obstoječih prostorov. Z gradnjo naj bi predvidoma začeli letošnji jesen. Gradnja bo predvidoma končana do konca leta 1986.

Recirkulacija hladilne vode

Pri hali »Plastike« predvidujemo nakup cistern za recirkulacijo hladilne vode. Za to investicijo že urejamo vso potrebno dokumentacijo, tako da bi investicijo izvedli že v letošnjem letu.

Novi obrat v Šentjoštu

V Šentjoštu je predvidena gradnja manjšega proizvodnega obrata. Za graditev tega obrata so v teku predhodna dela.

Premalo denarja za obnovo

Brez prodajalnih vsakodnevnega prihodka

V letošnjem letu je za investicije v TOZD Prodaja planirano 47 milijonov din. Pod tem pa razumemo odpiranje novih prodajalnih, obnovo že delujočih oziroma nabavo nove opreme, ob manjših vzdrževalnih delih v prodajalnah. Načrtujemo, da bomo letos odprli novo prodajalno v Tuzli, kjer so gradbena dela končana. Ključne smo že prevzeli, sedaj pa moramo položiti tlak in postaviti opremo. V Vukovarju smo že pred časom kupili lokal v starejši zgradbi; potrebna pa bodo gradbena dela, ki jih bo opravil najugodnejši izvajalec. Upamo, da bodo vsa dela končana tako, da bi prodajalno lahko odprli že letos. Novo prodajalno gradimo še v Ljubljani in v Sarajevu, kjer pa še niso zaključena gradbena dela.

Končali smo dela v Zemu, kjer smo obnovili tlak v prodajnem prostoru, napra-

Obrat Alpina Col

V obratu Alpina Col bomo delno preuredili in dopolnili odsesavanje pri delovnih mizah, na katerih delajo z lepili.

To je treba narediti zato, ker je večje število delovnih mest, na katerih delajo z lepili.

Obrat Alpina Rovte

Zaradi pomanjkanja proizvodnega prostora in težkih delovnih pogojev bo na podstrešju stavbe, v kateri je obrat Alpina Rovte potrebno obnoviti prostor, v katerem bodo delovna mesta, kjer delajo z lepili.

Šivalnica Alpina Žiri

V šivalnici Alpina Žiri se bo uredilo prezračevanje, ogrevanje in odplinjevanje z delovnih miz, kjer se dela z lepili.

Predvidoma bodo dela tekla med kolektivnim dopustom.

Prekrivanje strehe

Na objektu »upravne zgradbe« in na mizarski delavnici v Alpini Žiri se bo zamenjala dotrajana salonit kritina.

Rajko Šubic

"ALPINA" ŽIRI

Uredniški odbor

Delo življenje

TOVARNA OBUTVE ŽIRI
STROJARSKA 2, n. sel. o. 64228 Žiri
tel. (064) 69 451
telex 34 622

VAS ZNAK:

NAS ZNAK:

ŽIRI DNE: Našice, 24.04.1985.

ZADEVA: Rubrika iz naših prodavaonic

Krajem aprila 1985. godine u Našicama je otvorena nova prodavaonica obuće "ALPINA" Žiri. Našice su mali gradić u Slavoniji koji broji 6.750 stanovnika. Prodavaonica se nalazi u glavnoj ulici blizu centra, i jedna je od najljepše uređenih u našem gradu. Ima veliki izložbeni prostor, a također prodajni i skladišni prostori su ukomponirani u jednu cjelinu. Iako konkurencija nije mala, jer Našice imaju još 7 prodavaonica obuće, naša prodavaonica postiže zapažene rezultate. Prošle godine plan je prebačen čak za jednu milijardu i 3.167 pari. Naša prod. je prošle godine bila na prvom mjestu po prometu na zaposlenoga i po prodaji pari na zaposlenoga. Za ovu godinu imamo postavljen plan 4 milijarde. Pošto smo u prvom tromesečju prebacili plan za 40% nadamo se da ćemo i godišnji plan ispuniti. Svojom trudom i zalaganjem smo privukli veliki broj stalnih potrošača, što je za tako malo mjesto veoma važno. Potrošači su uglavnom zadovoljni proljetnom kolekcijom, koja nema nekih većih nedostataka. Većih problema do sada nismo imali, osim što imamo prigovor na strane dobavljače, koji se ne drže dogovora oko isporuke robe, i rešavanja reklamacija.

Zaposleni u prodavaonici su:

Ružica Moguš i Zora Halupka prodavači te Slavica Klemenčić poslovođa. Osoblje je zadovoljno sa uvjetima rada i trudi se da opravda poverenje koje im je ukazano prilikom zapošljavanja.

Ovim putem osoblje prod. "ALPINA" Našice upućuje drugarske pozdrave svim zaposlenim u "ALPINI" Žiri, kao i svim zaposlenim u prodavaonicama širom naše zemlje!

Poslovođa:

Klemenčić Slavica
prodavaonica Našice

Referent za investicije v MPM je Marjan Jereb

vili regale v priročnem skladišču, postavili stojala, kjer kupci lahko sami izbirajo, zamenjali prodajne mize in stole, prodajalno prepletkali. S tem smo dali prodajalni povsem nov, lepši videz, prav tako pa smo izboljšali tudi funkcionalnost in omogočili prodajalcem lažjo in hitrejšo strežbo.

Obnovili smo tudi prodajalno v Ljubljani v Cigaletov

vi ulici, kjer smo dopolnili police v skladiščnem prostoru, zamenjali stensko oblogo, prodajne mize in stole, namesto dosedanjih steklenih vitrin pa postavili kromirana stojala. S tem je prodajalno veliko bolj privlačna, kar bo zanesljivo pospeševalo prodajo, saj bo kupcem pri roki vsa obutev, ki jo ima prodajalno na zalogi.

Predvidevamo tudi obnovo prodajalnih v Sisku, Vinokovcih, Ptuj in Zrenjaninu. Za prodajalno v Novem Sadu, Zadru in Celju planiramo, da v letošnjem letu pripravimo načrte, vsa potrebna soglasja in dovoljenja. S sramo obnovo pa bi pričeli v naslednjem letu.

Pri tem velja ponovno omeniti izredno vlogo, ki jo ima pri vseh teh delih naša skupina za adaptacije, ker dela opravlja hitro in kvalitetno, tako da prodaja čim manj trpi. Naša prednost je tudi v tem, da skupina že doma izdelava opremo in jo potem v prodajalnih sestavi in postavi.

Poleg del, kjer prodajalno temeljiteje obnovimo, so v vseh 66 prodajalnih stalno potrebna manjša popravila: beljenje, popravilo vodovodnih in električnih instalacij, peči, računskih in pisalnih strojev, zamenjava iztrošenih oziroma dokup novih delov opreme in drugo, kar je potrebno za normalno poslovanje. Vendar že ob četrtletju ugotavljamo, da z zastavljenim finančnim planom ne bomo mogli opraviti vsega, saj cene uslug in opreme rastejo skokovito. Odločiti se bomo morali, ali nameniti za delo več sredstev, torej rebalans finančnega plana) in načrtovana dela izpeljati do kraja ali pa zmanjšati število adaptacij in jih preložiti na naslednje leto, kar za Alpino prav gotovo ne bi bila dobra rešitev. Prodajalne so namreč, skupaj z obutvijo izdelano pri nas, slika s katero se predstavljamo domačemu, prav tako pa tudi tujemu kupcu.

Marjan Jereb

VAŽNO JE ...

... DA VEMO

Tudi v mesecu aprilu se je v naši delovni organizaciji zaposlilo več novih delavcev, kar 12, z delom pa je v tem razdobju prenehalo 6 delavcev.

Delovno razmerje so v TOZD Proizvodnja nastopili Milka Potočnik v obratu Gorenja vas, Marija Jurca v obratu Rovte, v oddelkih v Žireh pa Matjaž Mezek, Mihaela Šifrar, Milan Sovinc, Ivan Lavrih, Mihaela Treven, Lado Balažinec, Anton Semič in Viljem Frelih, ki sta se vrnila s služenja vojaškega roka. V TOZD Prodaja sta nastopili delovno razmerje Jelica Bogdanović v prodajalni Osijek in Dragana Stefanović v prodajalni Beograd II.

Kadrovske novice

Z delovnim razmerjem so v mesecu aprilu v TOZD Proizvodnja prenehali Marjan Vavken, Ivan Bogataj, Barbara Kranjc in Leopolda Podobnik, ki je odšla v pokoj. Iz TOZD Prodaja sta z delom prenehala Mladen Varoščić iz prodajalne Zagreb I in Milena Hromec iz prodajalne Domžale.

Dozočili so se

Zakonsko zvezo so v tem mesecu sklenile Jožica Čadež in Helena Buh iz obrata Gorenja vas, Minka Zajec iz obrata Col in Stanislava Bogataj iz oddelka v Žireh. Ob vstopu na novo življenjsko pot vsem iskreno čestitamo in želimo predvsem zdravja, sreče in medsebojnega razumevanja z zakonci!

OB ODHODU V POKOJ:

Dolgoletnim sodelavkam Leopoldi Podobnik iz oddelka lahke montaže, Pavli Albreht iz sekalnice in Vidi Justin iz obrata Gorenja vas, želimo ob odhodu v pokoj vse dobro, predvsem zdravja, sreče in zadovoljstva, v domačem krogu pa dobrega počutja in razumevanja!

Kaj je to ASPO

Pred kratkim so nas obiskali predstavniki ASPO

To je nizozemska firma, ki kupuje našo lahko modno obutev. Alpina z ASPO sodeluje že nekaj časa in to zelo uspešno, saj od nas kupuje letno že na stotisoče parov obutve. Pred kratkim so se pri nas mudili njihovi predstavniki.

Ostala so njegova dela

Janeza Sedeja ni več, ostala pa so njegova dela, bi lahko rekli.

Njegovo življenje in delo lahko razdelimo na tri ustvarjalna področja. Bil je odličen čevljar, delavec, ki mu norma ni bila nikoli problem. V Alpini je delal od 1948. do 1959. leta, ko je bil invalidsko upokojen.

Druga dejavnost je dejavnost njegove mladosti — orodna telovadba. So-

dil je med najboljše žirovske predvojnne telovadce, v kakovostno raven, praktično na robu državne reprezentance. Kaj je to pomenilo v takratnih pogojih za vadbo v Žireh! Na tem področju je bil kot vodnik dejaven še po vojni.

S svojo tretjo življenjsko dejavnostjo, kjer je dosegel vrhunec svoje ustvarjalnosti — slikarstvom, pa je začel veliko kasneje. Nam in svetu se je s svojim realističnim slikanjem slovenske krajine predstavil pred okoli tridesetimi leti. Vsi kritiki so si bili edini: gre za slikarja, ki zna naslikati svoja občutja do narave in sveta s pretanjenim čutom za lepoto. Poznali so ga doma in po svetu. Sprejeli so ga v Društvo jugoslovanskih likovnih umetnikov, leta 1970 pa je prejel gorenjsko Prešernovo nagrado.

Omahnili je še preden je dopolnil petinsedemdeseto leto.

Novosti v knjižnici

Knjižne novosti v Žireh maj — april 1985

za otroke:

Josip VANDOT — ROŽE Z MUCNE GORE, MK 1984, pravljice in pripovedke

Hrvoje HITREC — EKO EKO, Kurirčkova knjižnica zal. Borec 1984. Pred vse večjim onesnaževanjem je treba očuvati tudi Zemljo!

Rudolf MOHAR — SREBRNI ZVON, MK 1985. Pripovedke iz Loške doline na Notranjskem.

Norman HUNTER — ZAKLETI ČAJNIKI IN DRUGE PREČUDNE ZGODBE, MK 1984. »Legende iz prihodnosti. To, o čemer pripovedujejo, se še ni zgodilo, a se nemara nekega dne še bo.«

Raymond M. SMULLYAN — ALICA V DEŽELI UGANČ (Alice in Puzzle-Land) DZS 1984.

za odrasle:

Alfred ANDERSCH-ZANZIBAR ALI POSLEDNJI RAZLOG, Obzorje Maribor 1984. Pripoved o nacistični Nemčiji pred II. svet. vojno. V majhnem obmorskem mestu na obali Baltiškega morja se stekajo usode petih ljudi, ki pripravljajo beg v svobodo.

Antonije ISAKOVIČ — HIP 2, Borec 1984. Obravnava dolga leta nedostopno temo: Goli otok.

João UBALDO RIBEIRO — SERŽANT GETULIO, Pomurska založba 1984

Tone PERŠAK — PREHOD, DZS 1982. Pripoved o skupini teroristov iz tujine, ki izsiljujejo mladega študenta slavistike, naj podtakne med kongresom samoupravljalcev v dvorano bombo.

Jo PESTUM — ČAS SANJ, MK 1979. Pripoved o mladem človeku, ki se upira življenju v okolje, ker to terja od njega, da se odreče svojim sanjam, se podredi svetu odraslih, ki ga tlačijo in hkrati sili v boj proti izdaji lastnih pogledov na življenje.

Helena Žakelj

Z njimi je rasla Alpina

»Sem pravi Žirovec, saj sem se rodil v hiši Franca Mraka v Stari vasi,« je začel razpredati svoje spomine Fortunat (Natko) Temelj.

»Moj oče je bil sicer čevlarski mojster, toda bil je izredno podjeten in

odšel je k Poljanški, kjer je vozil na prvi avatobusni progi v Sloveniji. Kot zanimivost naj povem, da je kot tretji avtobusni šofer opravil izpit v Ljubljani, potem ko so namesto na Dunaju lahko izpite opravljali v Ljubljani.

Oče je bil kasneje med pionirji žirovskih energetikov, kamor ga je pritegnil Valentin Poljanšek.

Takole je Natko ocenil svoje življenjske razmere, koje leta 1913 privekal na svet:

»Sam pa sem še pred vojno kar štirinajst let delal pri Gantarju v Novi vasi. Verjetno je to skorajda izjema, saj sem bil vse življenje predvsem pri krojevalcu gornjih delov čevlja, kar je za tiste čase veljalo za bolj elitno skupino delavcev. V manjših delavnicah so se

z rezanjem namreč ukvarjali le mojstri, kar pa je bilo tudi potrebno. Naravno usnje ima svoje značilnosti in napake in od pri krojevalca je odvisno ali bo čevljar dober ali slab, ali bo izkoristil usnje kot je treba itd. Pri umetnih materialih je popolnoma drugače. Med vojno sem nekaj časa delal v Celovcu, po vojni pa sem začel v delavnici Martina Klemenčiča v Gorenji vasi; delavnici, ki je pozneje prerasla v Čevljarja, ki se je priključil Alpini kot obrat. Ponočno sem se preselil v Žiri in začel delati v Alpini, tja do leta 1968, ko sem se upokojil.

»V Žireh ste znani po svoji igralski dejavnosti. Kako je s tem?«

»Zares, igral sem več kot sto vlog. Začel sem že leta 1933, ko sem še na Trebiji v Domnu igral krojača.

Nadaljeval sem v Žireh, tja do leta 1972. To so bila leta, desetletja, ko nismo vprašali ne za čas ne za denar. V eni zimi smo včasih naštudirali štiri do pet predstav.

Pokukal sem v njegovo beležko, kjer že od vsega začetka piše podatke o svojih nastopih, z njemu značilno predanostjo. Prav zanimivo je listati po tem zgodovinskem pregledu. Kolikor vlog, toliko doživetij ali podoživljanja oderskih junakov!

Natko je sedaj še vedno pri svojem poklicu. »Ljudje iščejo naše usluge vedno bolj množično. Vedno je treba kaj zašiti, celo ženske torbice pridejo na vrsto. Časi se spreminjajo in takih »dragocenosti« danes ni več moč zametavati.

Nejko Podobnik

Obstoj fužin in rudarstvo v gornji Poljanski dolini

Ivan Reven

Zbiralec in zapisovalec ljudskih pričevanj o naši preteklosti je Ivan Reven prav gotovo. Izkazal se je tudi kot pozoren opazovalec življenja. Zato so njegovi zapiski drugačni, za bralca zanimivejši; včasih pa tudi spodbude strokovnjakov za nadaljnje obravnavanje, zato bomo v nekaj naslednjih številkah objavili zanimivosti o fužinstvu in rudarstvu, pa še o drugih zanimivih dejavnostih.

Livarna zvonov

Ko sem se kot otročja spoprijemal v osnovni šoli v Žireh s prvo učenostjo, so sošolci pripovedovali o mlinu na veter na Žirku, o žirovskem jezeru, o turški podkvi na cerkvenih vratih na Breznici, o kugi, ki je pomorila vse Goropecane, kjer sta ostala le hlapec in dekla, da sta vozila pokojne v skupen grob, kjer se še danes na nekem kraju pod vasjo pravi »pod grobom«; o vdorih v Goropekah, Opalah in Vrsniku, kamor so se v zemljo vdicali volji; o livarni zvonov v Podklancu, o tovarni cesti iz Zavrata preko Žirovskega vrha in tako dalje. Vsa učenost o preteklih dogajanjih na Žirovskem se je z ustinim izročilom tudi nehala. Učitelji tega niso zapisali, cerkvena kronika pa je nekajkrat pogorela.

Pred letom dni, januarja 1984 sem za radio Žiri pripravil članek z naslovom Dolina zgornjega toka reke Sovre in njena obrobna naselja, kjer sem poskušal opisati značilnosti tega področja in njihov razvoj v preteklosti. Med zbiranjem podatkov sem naletel na skope podatke o vlitju zvona za Zavrsko cerkev, ki je bil vlit v Podklancu. Pri tem se je razkrilo, da je bila v Podklancu žaga in fužine z drugimi spremljajočimi objekti. Rudo so tovorili iz Veharš (bobovec), dobivali pa so jo tudi v Podklancu in Vrsniku (rjavi manga-novec).

O imenih okoli Zavrata, kot so Ogelnice, Ogelnica, Oglarica, Kope in podobne dajejo slutiti, da se je tu kuhalo oglje za topljenje železa v Podklancu. To potrjuje še danes živo ustno izročilo.

V Spodnjem Zavratacu pod domačijo »pri Šternarju« je še danes opuščen kamnolom, kjer so nekoč lomili in obdelovali kamen za stebrovje obokov cerkva, bogatejših domačij in hlevov, podboje in okvire vrat in oken, okenske police, stopnice, tlake... To priča o bogatem gospodarskem razvoju na tem koncu.

Področje železarstva in kovinarstva na Žirovskem sta raziskovala ing. Anton Beovič in Franc Temelj za zbornik Kladi-

varja ob njihovi 30-letnici leta 1979. Oba sta sicer primer železarne in livarne zvonov v Podklancu še raziskovala, vendar brez vidnega uspeha. Tudi v Zavraskih župnijskih knjigah ni bilo moč ugotoviti kaj bolj natančnega. Sicer pa je župnija tu šele od leta 1788., prej pa je kot podružnica spadala pod žirovsko župnijo, kjer pa so požari ob koncu prejšnjega stoletja in zadnji med drugo svetovno vojno požrili ves arhiv.

Franci Temelj mi je naposled posodil zbrani material, ki ga je uporabil za Kladivarjev zbornik, da poskušam osvetliti in uporabiti za članek omenjeno gradivo. Prav gotovo je bolj primerno, da vsaj nekaj vemo o dogajanjih na naših tleh v preteklosti, če gre za še tako skromne podatke, kot da stvari povsem pozabimo. Rad bi omogočil kasnejšim raziskovalcem, ki bi hoteli natančneje obravnavati to področje, kar bi bilo hvale vredno, da bi lažje delali.

V grobem bom poskušal opisati splošni razvoj rudarstva in predelave v Gornji Poljanski dolini, da bi se na koncu bolj natančno posvetil železarni in fužini v Podklancu in livarni zvonov, kar je bil prvotno moj namen.

Ogenj in človekovo spoznanje

Ko se je v pradžini pračlovek dokopal do ognja, se je prilastil dragocenega pomočnika, s čimer se je povzpel. Ogenj mu je bil dober pomočnik, pa tudi zelo krut sovražnik. Ob majhni nepazljivosti je preskočil ograje in

neusmiljeno uničeval sadove človekovega dela in prostor, ki ga je obdajal, ali pa mu celo stregel po življenju. Meso, ki ga je ulovil prazgodovinski lovec, je bilo prav gotovo okusnejše in lažje prebavljivo, če mu ga je prej omehtal ogenj, ne da bi pri tem meso sežgal, razen pri žgalnih daritvah svojim božanstvom. Pred votlino pa mu je ogenj grel domovanje ob mrzlih zimskih dnevih, ko se je zavijal v tople živalske kožuhe.

Zaradi delovanja vročine so se razne kamnine, s katerimi je človek ograjal svojega pomočnika — ogenj, včasih spreminjale po svoji obliki in namenu. Že zgodaj je spoznal, da se ilovica ali glina, če jo je pregnetel, oblikoval in posušil, spremeni v uporabno trdno posodo, v kateri si je jel človek pripravljati tudi drugačno hrano, kot jo je do takrat užival. S tem si je popestril svoj jedilnik, od užitnih sadežev in surovega mesa, do rastlinja; hkrati pa si je pridobil posodo za razne sokove in pijače, ter seveda najprej za vodo. Tudi kamnina, ki se mu je ob pepelu spreminila v prosojno steklenino, mu je še kako prišla prav. Nekatere kamnine pa so se mu ob hudi vročini tudi stopile in mu pustile rdečkasto litino, ki jo je ob primerni obdelavi začel uporabljati namesto kamnitega in lesenega orodja in orožja. Rdečkasto kovino je imenoval baker. Če pa je v majhnih količinah v teh kamninah našel tudi belo in rumeno žlahtno kovino. (Se nadaljuje)

Še ena uspešna sezona smučarskih tekačev

Letošnja zima smučarjem tekačem ni bila posebno naklonjena. Obdobja lepega vremena so se hitro menjavala z odjugami, ki je pobralo še tisto malo snega. Tudi val mrzlega polarnega zraka skoraj ni dovoljeval tekaške aktivnosti. Kljub temu so najvztrajnejši zavzeto vadili.

Množični teki naj bi imeli predvsem značaj rekreacije, a na njih prav tako sodelujejo kategorizirani tekmovalci in celo reprezentantje. Tako tudi nam rekreativcem ni vseeno, katero mesto si priborimo.

Za uvod v novo sezono sta dva naša člana tekla za občinsko reprezentanco na republiškem prvenstvu teritorialnih enot Slovenije. Prvi množični štart pa je bil v Dupljah. V konkurenci reprezentantov in kategoriziranih tekmovalcev smo dosegli 2., 7., in 13. mesto, kar je pokazalo, da bo nova sezona uspešna. Ob številni udeležbi rekreativcev na lovskem teku v Hotedršici, smo dosegli tudi prvo zmago v novi sezoni.

Že kar tradicija je, da se z bloških tekov vrnemo z odličnimi uvrstitvami. Tako je bilo tudi letos. Nova zmaga na krajši in 2. mesto na daljši progi sta vsekakor lepo uspela. Imamo tudi republiškega prvaka v skupini veterani od 35 do 40 let. Prav na koncu sezone smo štartali na Trnovskem maratonu, zaradi neugodnega vremena in počasnega snega bržčas najtežjem teku letos pri nas in v močni konkurenci ponovno potrdili letošnje dosegke; 5., 12., 16. mesto na krajši in 5., 7., 22. mesto na najdaljši progi.

V slovenskem rekreativnem teku na smučeh se je v naši občini izoblikovala skupina tekačev obeh spolov, kateri je že daljša suvereno prevladujejo in zmagujejo na množičnih prireditvah.

Bolj smelo povedano. Niso najboljši le med rekreativci, temveč presenetijo tudi prave kategorizirane tekmovalce.

Klubske barve nismo predstavljali le na množičnih tekaških prireditvah, temveč tudi našo delovno organizacijo na sindikalnih tekmovanjih. Uspešno smo organizirali občinsko sindikalno prvenstvo v smučarskih tekih in ekipno osvojili 2. mesto. Še boljše pa je bilo na Suštariadi, kjer bi v morebitnem točkovanju uvrstitev posebej teki in veleslalom zlahka osvojili prvo mesto, tako pa smo v mnogočem doprinesli, da je bila ekipa Alpine druga z majhnim zaostankom za zmagovalcem.

K tako odmevnim uspehom so veliko doprinesle motorne sani in teptalec, saj so bile smučine potegnjene že ob najmanjši zadostni količini snega. Še posebno je razveseljivo, da je smučine koristilo veliko tekačev. Pogosto nas je teklo tudi po dvajset, če je le vreme bilo naklonjeno. Večjemu številu le-teh je bil tek res prava sprostitve.

Ob tem pa še ena ugotovitev. Po starostni strukturi je bilo največ starejših in tekačev srednjih let. Pri mlajših skoraj ni zanimanja. Pri najmlajših pa so prevladovali deklice, kar je svojevrstna zanimivost. Očitno je za fante ta smučarska disciplina manj atraktivna in zato tudi manj privlačna. Stane Stanonik

Žirovski skakalci v reprezentancah, od leve proti desni: Andraž Kopač, Evgen Jesenko, Borut Mur, Robi Kopač, Primož Kopač, Matej Oblak in trener Niko Dolinar

Žirovski reprezentanti

Potrdilo uspešni sezoni žirovskih smučarjev — skakalcev, je dal strokovni svet Smučarske zveze Slovenije, saj je v reprezentančne selekcije uvrstil kar šest žirovskih skakalcev:

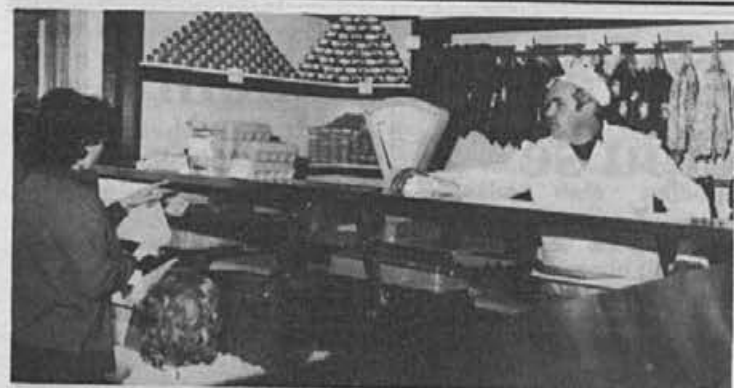
Borut Mur, član reprezentance, Robi Kopač in Primož Kopač sta v mladinski A reprezentanci; v perspektivni mladinski selekciji pa Evgen Jesenko, Matej Oblak, Andraž Kopač.

Vsekakor je to za tekmovalce in klubske delavce lepo priznanje in hkrati obveza za še bolj prizadevno delo z mladimi tekmovalci, ki so že v reprezentanci

ali pa trkajo na vrata reprezentance.

Tu pa nastajajo problemi, saj je vedno večji razkorak med dotacijami ZTKO Šk. Loka in KS Žiri ter stroški treningov in tekmovanj. Za naslednjo sezono je pripravljen program dela, kjer so med drugim postavljeni tudi cilji tekmovalcev, katerim pa je osnova za doseg dobrih rezultatov, najmanj tako obsežen program priprav kot smo ga opravili letos. Že za to pa manjka dobra tretjina finančnih sredstev. Upamo, da bomo razumevanje za te težave našli v domačem kraju.

Niko Dolinar

V mesariji Janeza Oblaka dobite marsikaj. Ponudba in kakovost je res pohvalna

V pekariji, kjer je ponudba sedaj precej bolj pestra, se radi ustavljajo celo delavci iz Idrije. Žirovski kruh je še ohranil svoje dobro ime. Jože Oblak je dobro začel...

Rezultati tekmovanja za žirovski pokal

članice nad 35 let	točke	člani nad 40 let	
1. Stana Podobnik	108	1. Branko Albreht	111
2. Anica Čar	80	2. Stane Čar	92
3. Marica Albreht	75	3. Matija Jereb	80
članice 15 do 35 let		člani 30 do 40 let	
1. — 2. Mojca Podobnik	125	1. Franci Pečelin	120
1. — 2. Beti Podobnik	125	2. Bojan Zorjan	110
3. Mirjam Čar	80	3. Marjan Oblak	67
pionirke		člani do 30 let	
1. Patricia Zorjan	120	1. Dušan Seljak	150
2. Adriana Burjek	105	2. Marko Podobnik	80
3. Nina Kokelj	102	3. Matija Podobnik	67
pionirji			
1. Bojan Podobnik	133		
2. Erik Burjek	105		
3. Andrej Jereb	74		

17. aprila 1985 ob 19. uri je Turistično društvo Žiri vsadilo žirovsko turistično lipo na Esadovem vrtu ali kot smo rekli včasih: pri Maticu ali še prej pri Gostišu v Stari vasi. Lipo sta vsadila Milan Gantar, predsednik TD in Esad Biljali, podpredsednik TD. Prisotni pa so bili še: Lojze Kopač, Mariča Jurca, Erna Treven, Jelka Mlakar. Ostali prisotni pa še: Tone Kržišnik-Ljubo, Ivan Javor-Igor, Janez Primožič, Neško Podobnik, Helena Kavčič, Martina Mlakar, Esadov vnuk Muhamed Biljali in Brigita Grošelj, ki je to dejanje tudi ovekočila

Prejšnji mesec je Etiketa slavila 25-letnico

Most v Brekovicah bo v kratkem dograjen. Toda nekaj težav bo še vedno, saj je bil most grajen že za predvideno regulirano Soro. Dvignjeni dovoz na most zaenkrat predstavlja jezo za naraslo vodo, zato bo ta problem treba še rešiti. Prav gotovo bodo okoličani, ki bodo ta most koristili največ, radi priskočili na pomoč

Ob računalniškem čipu še naša zavest

Proslava ob dnevu OF in prazniku dela

Uvodoma je spregovoril direktor DO Poliks Franc Kavčič, ki je povezal nekdanjo vlogo OF in današnje socialistične zveze z vizijo prihodnosti, ki bo morala temeljiti na organiziranem delu in visoki računalniški tehnologiji.

Ženski pevski zbor DPD Svobode Žiri, Moški pevski zbor Alpine in Mešani pevski zbor Anton Jobst, so lepo popestrili program. Učenci osnovne šole in vrta pa so bili s simpatičnimi točkami prava poživitev. Kot že tolikokrat, se je na koncu z zahtevnimi skladbami spet izkazal Pihalni orkester Alpine.

Franc Kavčič je spregovoril na letošnji proslavi v počastitev dneva OF in praznika dela

Podeljena so bila tudi letošnja krajevna priznanja OF.

Prejemniki krajevnih priznanj OF za leto 1985

Osnovna organizacija ZSMS Selo za prizadevno delo v zadnjih letih.

Alojz Strlič za dolgotrajno vodenje gasilskega društva Žiri, ki se je v tem času močno razširilo in opremilo.

Štefka Štucin za delovanje v družbenopolitičnem življenju in zlasti za delo v Rdečem križu.

Franc Jereb za dolgoletno vsestransko družbenopolitično delovanje.

Marjan Kočevar za dolgoletno družbenopolitično delovanje in prispevek pri izgradnji šole.

Ernest Kokelj za vsestransko dolgoletno družbeno delovanje.

Irma Smeh za delo v DPO in samoupravljanju v Merikator — KGZ Sora Žiri

Dopisujte

»DELO — ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutve Žiri, Strojarska ul. 2, n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Proizvodnjo, TOZD Prodajo in Delovno skupnost skupnih služb. — Ureja ga uredniški odbor: Marija Albreht, Tatjana Dolenc, Milena Lukančič, Tatjana Mohorič, Helena Kavčič, Marjan Pišljari, Anuška Kavčič — tehnični urednik, Neško Podobnik — glavni in odgovorni urednik. — Izhaja mesečno, naklada 2200 izvodov. Fotografije: Brigita Zemljarič. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj